

Raport z warsztatu

Strategia rozwoju miasta Zielona Góra

11.12.2019, Zielona Góra

WSTĘP

Głównym celem warsztatów była analiza funkcjonowania miasta Zielona Góra, identyfikacja wyzwań, zasobów i potrzeb miasta, tak aby jak najtrafniej wyznaczyć możliwe do podjęcia działania zmierzające do zrównoważonego rozwoju miasta Zielona Góra. Warsztat opierał się na metodzie piramidy VISIS (więcej informacji na temat zastosowanej metody można znaleźć na [stronie Fundacji Sendzimira](#)).

W warsztacie udział wzięli radni Rady Miasta, przedstawiciele dzielnicy Nowe Miasto, przedstawiciele środowisk branżowych związanych z rozwojem miasta, przedstawiciele biznesu, fundacji i stowarzyszeń oraz mieszkańcy zarówno seniorzy, jak i przedstawicielka młodzieży.

Warsztat przeprowadzono z wykorzystaniem Piramidy VISIS – metody opartej na pracy zespołowej i pozwalającej na uwzględnienie kluczowych aspektów i perspektyw dotyczących omawianego zagadnienia. Pracując w grupach uczestnicy zastanawiali się kolejno nad:

- wyzwaniami związanymi z ochroną środowiska i przyrodą w Zielonej Górze, (N)
- innowacjami, które mogą stać się siłą napędową gospodarki (E)
- aspektami społecznymi (S)
- jakością życia mieszkańców (W)

Pierwsza grupa, miała za zadanie analizę ww. zagadnień z perspektywy przyrodniczej /N/. Druga grupa zwracała uwagę na gospodarkę /E/. Trzecia grupa skupiała się na aspektach dotyczących społeczeństwa /S/. Natomiast czwarta grupa zajmowała się szeroko rozumianą perspektywą jakości życia jednostki /W/.

CZĘŚĆ PIERWSZA

Pierwsze zadanie grupowe miało na celu zdefiniowanie problemów i wyzwań, z jakimi mają do czynienia zarządzający miastem Zielona Góra. Każda grupa analizowała problemy z innej perspektywy (N/E/S/W), aby uwzględnić interesy i potrzeby różnych użytkowników przestrzeni miejskiej. Poniżej zaprezentowane zostały zidentyfikowane wyzwania.

GOSPODARKA (E)

Wyzwaniem gospodarki Zielonej Góry jest **zatrzymanie absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego w regionie**, brakuje **współpracy z przedsiębiorcami** oraz **dostosowania edukacji do potrzeb rynku**. Zwrócono także uwagę na małą ilość **szkół zawodowych**. Ważną kwestią okazują się również **mieszkania komunalne**, których jest wciąż za mało. Również sam **wizerunek miasta** nie jest zbyt dobry, bo jest ono często mylone z Jelenią Górą

PRZYRODA (N)

Miasto boryka się z **ograniczeniami przestrzennymi rozwoju**, a samo miasto jest słabo **przewietrzane**, brak też **terenów zielonych w centrum miasta**. Miasto nie wykorzystuje **Odnawialnych Źródeł Energii**, nie podjęło również zagospodarowania terenów pofabrycznych. Nie wykorzystuje się **wody opadowej** i pojawiają się problemy z **wodą pitną**. Wskazano również na **brak zagospodarowania terenów pofabrycznych**. Zielona Góra ma **specyficzny mikroklimat**, który nie jest monitorowany i informacje nie trafiają do mieszkańców.

Członkowie tej grupy zwrócili również uwagę na **słabą edukację ekologiczną** i konsekwencje takiego stanu rzeczy.

SPOŁECZEŃSTWO (S)

Członkowie tej grupy wskazali jednoznacznie, że priorytetowym wyzwaniem społecznym Zielonej Góry jest **brak otwartych przestrzeni umożliwiających integrację społeczną** takich jak salki, agory, domy

kultury, świetlice. Co za tym idzie brakuje również **oferty kulturalnej** dla różnych grup wiekowych, grup inicjatywnych, czy grup sąsiedzkich

Miasto stoi również przed wyzwaniem zatrzymania **młodzieży** mieszkającej w mieście i przyciągnięcia kolejnych przedstawicieli tej grupy do miasta, co mogłoby być sposobem na rozwiązanie problemów **starzejącego się społeczeństwa** i rosnącej liczby seniorów. Wskazano na niewystarczającą **integrację Starego (zabytki) i Nowego Miasta**. Podniesiono również kwestię **utożsamiania się mieszkańców z miastem** - niewystarczająca edukacja społeczna i niewystarczająca tożsamość. Mówiono również o **słabym dostępie do komunikacji publicznej**. Zauważono **brak aktywnie działającego inkubatora NGO** - III sektora, który jest szansą rozwoju dla młodych przedsiębiorstw i dla samego miasta.

Grupa ta wskazała również **zasoby społeczne** Zielonej Góry takie jak: dodatni przyrost naturalny, wyższa uczelnia kształcąca na przyszłościowych kierunkach takich jak medycyna, ZUTW - istniejące już kluby seniorów, szeroka oferta mieszkaniowa / deweloperska, liczne organizacje pozarządowe, miejsca sprzyjające integracji społecznej takie jak świetlice i boiska w sołectwach, spora ilość obiektów sportowych i miejsc do swobodnej rekreacji

JAKOŚĆ ŻYCIA (W)

Jako podstawowe wyzwanie wskazano **brak infrastruktury** zapewniającej podstawowe usługi i dostęp do edukacji i kultury na osiedlach. Dodatkowo osiedla są słabo skomunikowane z obszarami oferującymi lepszą infrastrukturę. **Nieracjonalny układ komunikacyjny, znaczne** natężenie ruchu i brak segregacji ruchu powoduje zagrożenia i generuje kolejne obciążenia dla mieszkańców. **Zauważono również brak terenów rekreacyjno - wypoczynkowych**, umożliwiających również uprawianie sportu. **Wskazano na zbyt duże zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej i powiązany z tym zagadnieniem ubytek powierzchni biologicznie czynnej. Zabudowa kolejnych terenów powoduje ubytek powierzchni retencyjnej** co z kolei wpływa na obniżenie wilgotności powietrza i obniża jakość życia mieszkańców. **Wskazano na brak patroli policji** i niski poziom bezpieczeństwa. Dodatkowo wskazano niewystarczającą sieć kanalizacji i brak systemu parkowania z użyciem systemów elektronicznych połączonych z aplikacjami i innymi narzędziami usprawniającymi.

kontaktów rodzinnych, tysiące mieszkańców ZG ma krewnych na Wschodzie i różne kontakty z tym związane, a lokalne władze np. Białorusi (Rejon Bereza Pruzana) są otwarte na współpracę.

Trzy priorytetowe obszary interwencji: edukacja, tradycje winiarskie, turystyka.

PRZYRODA (N)

Zielona Góra jest miastem borykającym się z ograniczeniami przestrzennymi, które utrudniają wprowadzenie zieleni do przestrzeni miejskiej, trudne jest również zastosowanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury dlatego woda opadowa jest prawie zupełnie niewykorzystywana.

Miasto stoi również przed wyzwaniem braku źródła energii elektrycznej i ograniczeniem możliwości przesyłu energii.

Miasto już wdraża program "piece", posiada wydajną elektrociepłownię wykorzystującą innowacyjną energetykę. W Zielonej Górze jeżdżą elektryczne autobusy, a mieszkańcy mogą korzystać z rowerów miejskich, by poruszać się po dobrze funkcjonującym systemie ścieżek rowerowych.

Priorytetowe obszary interwencji: woda, tereny zielone.

SPOŁECZEŃSTWO (S)

Priorytetowym obszarem do interwencji jest stworzenie w mieście **przestrzeni społecznej umożliwiającej integrację mieszkańców**, ich kontakt z kulturą i wzajemne wsparcie. Integracja seniorów, których ciągle przybywa, młodzieży, która podejmuje decyzje o pozostaniu bądź wyjeździe z miasta i pozostałych grup demograficznych może przynieść ogromne korzyści społeczne.

Ważne jest, aby mieszkańcy czuli się zadowoleni i dumni ze swojego miasta, dzięki czemu będą się z nim utożsamiać.

Wskazano również na potrzebę wzmocnienia inkubatora NGO - III sektor.

Trzy priorytetowe obszary interwencji: partycypacja/dialog społeczny, edukacja i kultura.

JAKOŚĆ ŻYCIA (W)

Grupa dyskutowała zagadnienia związane z jakością życia mieszkańców centrum miasta, jak również osiedli. Wskazano na **brak infrastruktury** zapewniającej podstawowe usługi na osiedlach, słabe

skomunikowanie osiedli z obszarami oferującymi lepszą infrastrukturę i zbyt duże zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej jako obszary wymagające interwencji.

Mieszkańcom brak terenów rekreacyjno - wypoczynkowych, umożliwiających również uprawianie sportu i placówek kulturalnych i edukacyjnych na terenach osiedli mieszkaniowych.

Trzy priorytetowe obszary interwencji: infrastruktura, transport, planowanie przestrzenne.

CZĘŚĆ TRZECIA

Trzecia część warsztatu zaowocowała pomysłami (innowacyjnymi działaniami), które można wprowadzić w mieście na rzecz jego lepszego funkcjonowania i szeroko rozumianego rozwoju. Każda z grup zaprezentowała trzy opracowane innowacje wpisujące się w obszary interwencji wskazane w poprzedniej części warsztatu.

PRZYRODA

INNOWACJA I. **WODA**

- Rozszczelnienie terenów utwardzonych miasta np parkingów, wykorzystanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury.
- Wykorzystanie wody opadowej do celów sanitarnych lub do nawadniania terenów zielonych.
- Stworzenie zbiorników małej retencji.
- Motywowanie mieszkańców do gromadzenia wody deszczowej poprzez ulgi podatkowe za każdy m³ zgromadzonej wody opadowej.
- Wprowadzenie systemów regulacji poziomu wody.

INNOWACJA II. **TERENY ZIELENI**

- Połączenie terenów zieleni w sieć.
- Wspólne tereny zielone takie jak kwietne łąki, czy sady produkujące owoce.
- Tereny zielone nawadniane wodą deszczową zgromadzoną w mieście.
- Zielone dachy.

GOSPODARKA

INNOWACJA IV. **ZIELONA GÓRA MIASTEM Z TRADYCYJAMI**

- Wykorzystanie tradycji winiarskich miasta do rozwoju turystyki.
- Podziemne trasy dla zwiedzających, piwnice tematyczne.
- Winorośla w logo miasta - wizerunek miasta.

INNOWACJA V. **PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY**

- Wskrzeszenie tradycji przemysłu spożywczego - powiązanie go z edukacją, stworzenie szkół zawodowych kształcących kierunkowo.

INNOWACJA VI. **ZOSTAŃ W ZIELONEJ GÓRZE**

- Zielona Góra miastem uniwersyteckim wspierającym współpracę uniwersytetu z przedsiębiorcami, wprowadzającym innowacyjne technologie, atrakcyjnym dla młodzieży.

JAKOŚĆ ŻYCIA

INNOWACJA VII. **DIALOG Z MIESZKAŃCAMI**

- Konieczny jest dialog z mieszkańcami po to, aby realizować ich rzeczywiste potrzeby.

INNOWACJA VIII. **ŻEBY MIESZKAŁO SIĘ LEPIEJ**

- Planowanie nowych osiedli z uwzględnieniem niezbędnej infrastruktury usługowej, edukacyjnej, sportowej i kulturalnej oraz terenów zieleni.
- Przywracanie powierzchni biologicznie czynnych poprzez rozszczelnienie lub likwidację powierzchni utwardzonych.
- Edukacja przyrodnicza niekoniecznie realizowana przez UM, np. ogrody społeczne, wspólne sadzenie drzew i roślin, spacerów tematycznych – ornitologiczne czy dendrologiczne.

INNOWACJA IX. **BLIŻEJ NAS**

- Rozbudowa infrastruktury lokalnej spowoduje mniejszą konieczność przemieszczania się mieszkańców, co spowoduje, że będą oni mieli więcej czasu, mniejsze korki polepszą jakość powietrza, zmniejszy się też poziom hałasu.
- Pojawi się więcej przestrzeni na tereny zieleni, które będą jednocześnie terenami rekreacyjnymi.
- Konieczny jest rozwój komunikacji publicznej, transportu rowerowego i ruchu pieszego poprzez nasadzenia tworzące zielone szlaki komunikacyjne.

SPOŁECZEŃSTWO

INNOWACJA X. **PARTYCYPACJA / DIALOG**

- Integracja międzypokoleniowa (Osiedlowe Domy Kultury, Centrum Informacji, szkoły średnie, przedszkola i inne placówki) z wykorzystaniem obecnej bazy urzędu.

INNOWACJA XI. **CENTRUM DIALOGU I PARTYCYPACJI**

- Stworzenie systemu Centrum Dialogu i Partycypacji wykorzystującego nowoczesne technologie (mobilna platforma, aplikacje i geolokalizację) i umożliwiającego dostęp do informacji publicznej.

INNOWACJA XII. **BLIŻEJ MIESZKAŃCÓW**

- Edukacja w terenie, lekcje powiązane z kształtowaniem tożsamości regionalnej, świadomości obywatelskiej - pomysł wykorzystania Centrum Przyrodniczego.

PODSUMOWANIE

W ramach podsumowania spisano kluczowe pomysły i wszyscy uczestnicy mogli głosować na te, które ich zdaniem były najważniejsze. Poniżej znajduje się lista wszystkich pomysłów od najpopularniejszego do najmniej popularnego i liczba oddanych na poszczególne pomysły głosów.

- **Stworzenie systemu terenów błękitno-zielonej infrastruktury** (15 głosów)
- **Kompleksowe projektowanie miasta z uwzględnieniem usług publicznych, oferty kulturalnej i terenów zieleni.** (14 głosów)
- **Utworzenie Centrum Dialogu i Partycypacji Społecznej** (9 głosów)
- **Wybudowanie przemysłu spożywczego w oparciu o tradycje winiarskie + szkolnictwo, spółdzielnie, gastronomia winiarska, utworzenie podziemnych tras turystycznych, komunikacja piesza, stylistyka miasta w oparciu o tradycje winiarskie, wyspy zieleni w logo miasta, kosmetyka, inwentaryzacja obiektów** (7 głosów)
- **Lekcje obywatelskie tożsamości lokalnej w szkołach i centrum przyrodniczym, Osiedlowych Domach Kultury dla dzieci, młodzieży, pracujących, seniorów** (4 głosy)
- **Rozszczelnienie terenów zabudowanych** (3 głosy)
- **Wykorzystanie wody opadowej do celów sanitarnych** (2 głosy)
- **Uzupełnienie Starego Miasta usługami, terenami publicznymi i zielenią** (2 głosy)
- **Rozszerzenie terenów zabudowy mieszkaniowej w kierunku Nowego Miasta** (1 głos)

Podczas warsztatu uczestnicy – mimo pracy w grupach skupiających się na różnych perspektywach funkcjonowania miasta (społecznej, przyrodniczej, gospodarczej i jakości życia) – wskazali wiele wspólnych wyzwań i problemów, także część proponowanych rozwiązań była ze sobą zbieżna lub uzupełniała się.

Podkreślano, jak ogromną rolę w procesie zarządzania miastem i planowania jego rozwoju ma komunikowanie prowadzonych działań i badanie potrzeb mieszkańców. Są one bardzo ważne w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz w procesie aktywizacji mieszkańców i włączania ich w dbanie o rozwój miasta. Dużym ułatwieniem procesu komunikacji na linii urzędnicy – mieszkańcy byłoby stworzenie portalu lub platformy informacyjnej, pozwalającej w łatwy sposób odnaleźć informacje o bieżących działaniach miasta oraz umożliwiających kontakt z urzędnikami czy promowanie oddolnych inicjatyw mieszkańców Zielonej Góry. Uczestnicy podkreślali, jak ważna jest edukacja i aktywizacja mieszkańców – pojawiło się wiele pomysłów na działania, które z jednej strony będą integrować mieszkańców, a z drugiej – pozwolą mieszkańcom na współtworzenie przyjaznego dla nich miasta poprzez zgłaszanie własnych pomysłów i indywidualne zaangażowanie.

Opracowanie: Zespół Fundacji Sendzimira